

Államvizsgatételek a SZIE MKK természetvédelmi alapszakán (2016. júniustól)

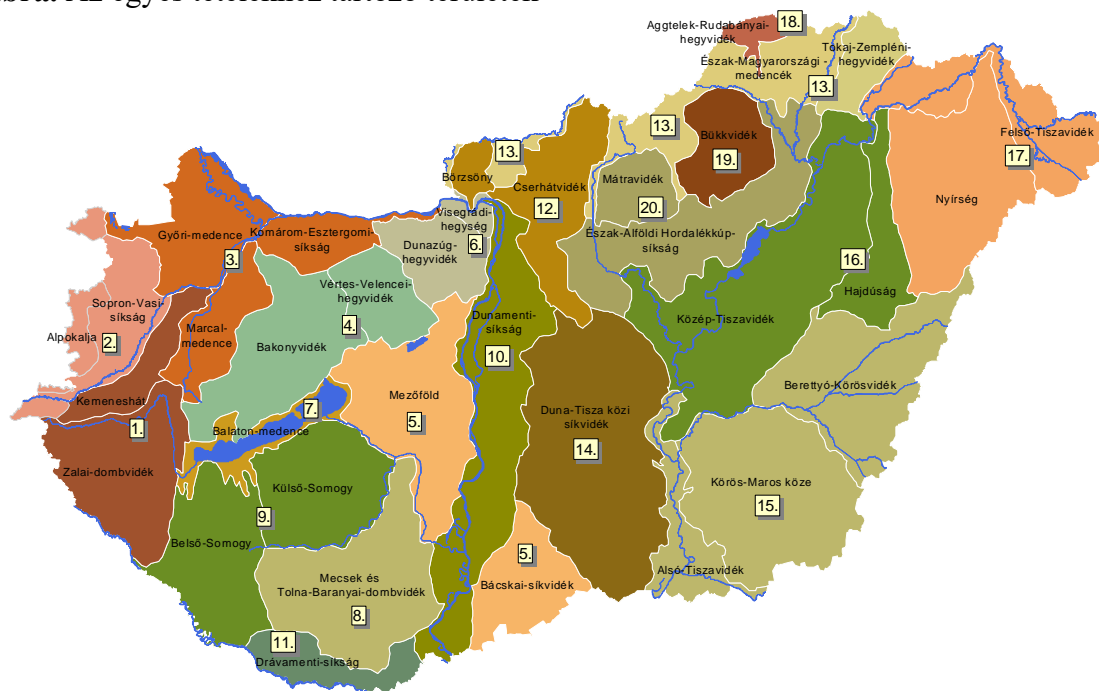
A tételek ismertetése során – 4 tájvédelmi körzettől (Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet, Mura-menti Tájvédelmi Körzet, Nyugat-Mecsek Tájvédelmi Körzet, Tápíó-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet) eltekintve – a tanulmányok során oktatott, jegyzeteinkben is szereplő tananyagot kérjük számon. A 20 tétel az alábbi:

1. A Zalai-dombvidék és a Kemeneshát védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A jog szerepe a természet védelmében (kialakulása, indoka, fejlődése, szabályozási filozófiák), a környezet, illetve a természet védelmének kapcsolatrendszere, a természetvédelem formái.
2. Az Alpokalja és a Sopron–Vasi-síkság védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A természet védelmére vonatkozó jogi szabályozás hazai fejlődésének történeti áttekintése (a szabályozás kezdeteitől a hatályos jogi szabályozásig).
3. A Győri-medence, a Komárom–Esztergomi-síkság és a Marcal-medence védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A természet védelmét szolgáló nemzetközi egyezmények kialakulása, Magyarországot érintő főbb egyezmények rövid (célok, eszközök), a Ramsari és a Washingtoni Egyezmény (CITES) részletes ismertetése.
4. A Bakonyvidék és a Vértes–Velencei-hegyvidék védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
Az Európai Unió természetvédelmi szabályozása, a Madárvédelmi és Élőhelyvédelmi irányelvek célja, területek kijelölésére, fenntartásra vonatkozó tagállami kötelezettségek.
5. A Mezőföld és a Bácskai-síkvidék védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A Natura 2000 területek védelmére vonatkozó, művelési ágától független hazai jogi szabályozás előírásai és a gyepterületekre fenntartásának földhasználati szabályai.
6. A Dunazug-hegyvidék és a Visegrádi-hegység védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A természet védelmének hazai jogi rendszere, a Tvt. felépítésének az áttekintése (az általános, illetve a kiemelt védelem különbözősége), a természet védelmének célja, alapelvei a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján.
7. A Balaton-medence védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A tájak, valamint a földtani értékek általános védelmére vonatkozó előírások áttekintése a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.

8. A Mecsek és a Tolna–Baranyai-dombvidék védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
Természeti területek és az élőhelyek általános védelmére vonatkozó előírások a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.
9. Külső-Somogy és Belső-Somogy védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái
Az élő szervezetek általános védelmére vonatkozó előírások a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.
10. A Dunamenti-síkság védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A kiemelt természetvédelmi oltalom létrejöttének típusai, az 'ex lege' védett természeti területek és értékek köre és az egyedi hatósági döntésen alapuló védelem típusai, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.
11. A Drávamenti-síkság védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A védett természeti területté nyilvánítási eljárás részletes szabályai a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.
12. A Börzsöny és a Cserhátvidék védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A védett természeti területek kategóriáinak rendszere (alap, járulékos, egyéb) a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján. A Natúrpark, Védőövezet és a Nemzeti Ökológiai Hálózat szerepe, jelentősége.
13. A Tokaj–Zempléni-hegyvidék és az Észak-Magyarországi-medencék védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi kezelés indoka, célok megvalósításának módjai (állami tulajdonjog, speciális szerződés, közigazgatási eszközök).
14. A Duna–Tisza közti síkvidék védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A védett természeti területekre vonatkozó jogintézmények (bejelentés, engedélyezés, hozzájárulás, korlátozás, tiltás, kötelezés), a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.
15. Az Alsó-Tiszavidék, a Berettyó–Körös-vidék és a Körös–Maros köze védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A természet védelmét szolgáló tervezési, támogatási, kártalanítási rendszerek, illetve tulajdonjogi rendelkezések.

16. A Közép-Tiszavidék és a Hajdúság védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A védetté (fokozottan védetté) nyilvánított növény- és állatfajokra vonatkozó előírások a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.
17. A Felső-Tiszavidék és a Nyírség védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
Barlangokra, védett ásványi képződményekre vonatkozó előírások a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.
18. Az Aggtelek–Rudabányai-hegyvidék védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
Az állami szervek (Országgyűlés, Kormány, a természetvédelmi feladatok ellátásáért felelős miniszter és irányítása alá tartozó államigazgatási szervezetek) és az önkormányzatok természet védelmével kapcsolatos feladat- és hatáskörei.
19. A Bükkvidék védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A természet védelmét szolgáló közigazgatási felelősség fajtái (szabálysértés, természetvédelmi bírság), alkalmazási feltételeik.
20. A Mátravidék és az Észak-Alföldi-hordalékkúpsíkság védett természeti területei, jellemző élőhelyei és védett fajai, azok megőrzésének ajánlott stratégiái.
A Természetvédelmi Őrszolgálat, az állami természetvédelmi őr, valamint a polgári természetvédelmi őr jogállására, intézkedési jogaira és kötelezettségeire vonatkozó főbb szabályok áttekintése.

1. ábra. Az egyes tételekhez tartozó területek

A fentiekben felsorolt tételekhez az alábbi nemzeti parki törzsterületek, tájvédelmi körzetek, valamint a SZIE természetvédelmi mérnöki szakán folytatott tanulmányok során megismert természetvédelmi területek tartoznak (a számok a felsorolás végén található 2., ill. 3. ábra térképein elfoglalt helyet jelzik):

1. Zalai-dombvidék és Kemeneshát:

Őrségi Nemzeti Park a Vend-vidék kivételével (132)
Mura-menti Tájvédelmi Körzet (124)

2. Alpokalja és Sopron–Vasi-síkság:

Őrségi Nemzeti Park Vend-vidéki része (132)
Kőszegi Tájvédelmi Körzet (107)
Soproni Tájvédelmi Körzet (157)

3. Győri-medence, Komárom–Esztergomi-síkság és Marcal-medence:

Fertő-Hanság Nemzeti Park (62)
Szigetközi Tájvédelmi Körzet (176)

4. Bakonyvidék és Vértes–Velencei-hegyvidék:

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Pécselyi-medencei, Káli-medencei és Keszthelyi-hegységi törzsterületei (12)
Magas-bakonyi Tájvédelmi Körzet (115)
Vértesi Tájvédelmi Körzet (200)
Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet (137)
Fenyőfői-ősfényves Természetvédelmi Terület (61)

5. Mezőföld és Bácskai-síkvidék:

Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet (44)
Sárréti Tájvédelmi Körzet (149)
Dinnyési-fertő Természetvédelmi Terület (47)

6. Dunazug-hegyvidék és Visegrádi-hegység:

Duna-Ipoly Nemzeti Park pilisi és Visegrádi-hegységi területei a Naszályal (49)
Gerecsei Tájvédelmi Körzet (66)
Budai Tájvédelmi Körzet (27)
Alcsúti arborétum Természetvédelmi Terület (4)
Budai Sas-hegy Természetvédelmi Terület (26)

7. Balaton-medence:

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Tihanyi-félszigeti, Tapolcai-medencei és Kis-Balatoni törzsterületei (12)
Nagyberekai Fehér-víz Természetvédelmi Terület (126)

8. Mecsek és Tolna–Baranyai-dombvidék:

Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet (96)
Nyugat-Mecsek Tájvédelmi Körzet (130)
Zselici Tájvédelmi Körzet (207)
Szársomlyói Természetvédelmi Terület (163)

9. Külső-Somogy és Belső-Somogy:

Duna-Dráva Nemzeti Park Barcsi-borókásra, Lankóci-erdőre és Zákány-Őrtilosra eső törzsterületei (48)
Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet (23)
Babócsai Basa-kert Természetvédelmi Terület (7)
Baláta-tó Természetvédelmi Terület (11)

10. Dunamenti-síkság:

Kiskunsági Nemzeti Park Felső-Kiskunsági szikes pusztákra, Felső-Kiskunsági szikes tavakra és Miklapusztára eső területei (102)
Duna-Dráva Nemzeti Park Gemencre eső területe (48)
Ócsai Tájvédelmi Körzet (131)

11. Drávamenti-síkság:

Duna-Dráva Nemzeti Park Béda-Karapanca és Drávamenti-síkság törzsterülete (48)
Szentegáti-erdő Természetvédelmi Terület (173)

12. Börzsöny és Cserhátvidék:

Duna-Ipoly Nemzeti Park Börzsönyre eső törzsterülete (49)
Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet (67)
Kelet-cserhádi Tájvédelmi Körzet (95)
Hollókői Tájvédelmi Körzet (79)
Ipolytarnóci ősmaradványok Természetvédelmi Terület (82)

13. Tokaj–Zempléni-hegyvidék és Észak-magyarországi-medencék:

Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet (89)
Tarnavidéki Tájvédelmi Körzet (184)
Zempléni Tájvédelmi Körzet (205)
Tokaj-Bodrozug Tájvédelmi Körzet (192)
Keleméri Mohos-tavak Természetvédelmi Terület (93)

14. Duna–Tisza közi síkvidék:

Kiskunsági Nemzeti Park Peszéradacsi rétek, Fülöpházi buckavidék, Orgoványi rétek, Bugac és Kolon-tó nevű törzsterületei (102)
Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet (142)
Körös-éri Tájvédelmi Körzet (5)

15. Alsó-Tiszavidék, Berettyó–Körös-vidék és Körös–Maros köze:

Körös-Maros Nemzeti Park minden törzsterülete (105)
Mártélyi Tájvédelmi Körzet (118)
Bihari-sík Tájvédelmi Körzet (21)

16. Közép-Tiszavidék és Hajdúság:

Hortobágyi Nemzeti Park (80)

Kiskunsági Nemzeti Park Szikra és az Alpári-rét nevű törzsterülete (102)

Kesznyéteni Tájvédelmi Körzet (98)

Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet (108)

17. Felső-Tiszavidék és Nyírség:

Hajdúsági Tájvédelmi Körzet (71)

Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet (166)

Long-erdő Természetvédelmi Terület (114)

18. Aggtelek–Rudabányai-hegyvidék:

Aggteleki Nemzeti Park (3)

Rudabányai őshominida-lelőhely Természetvédelmi Terület (146)

Szendrőládi-rétek Természetvédelmi Terület (172)

19. Bükkvidék:

Bükki Nemzeti Park (31)

Lázberci Tájvédelmi Körzet (112)

Szomolyai-kaptárkövek Természetvédelmi Terület (177)

20. Mátravidék és Észak-alföldi-hordalékkúpsíkság:

Mátrai Tájvédelmi Körzet (120)

Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet (24)

Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzet (76)

Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet (180)

Gyöngyösi Sár-hegy Természetvédelmi Terület (69)

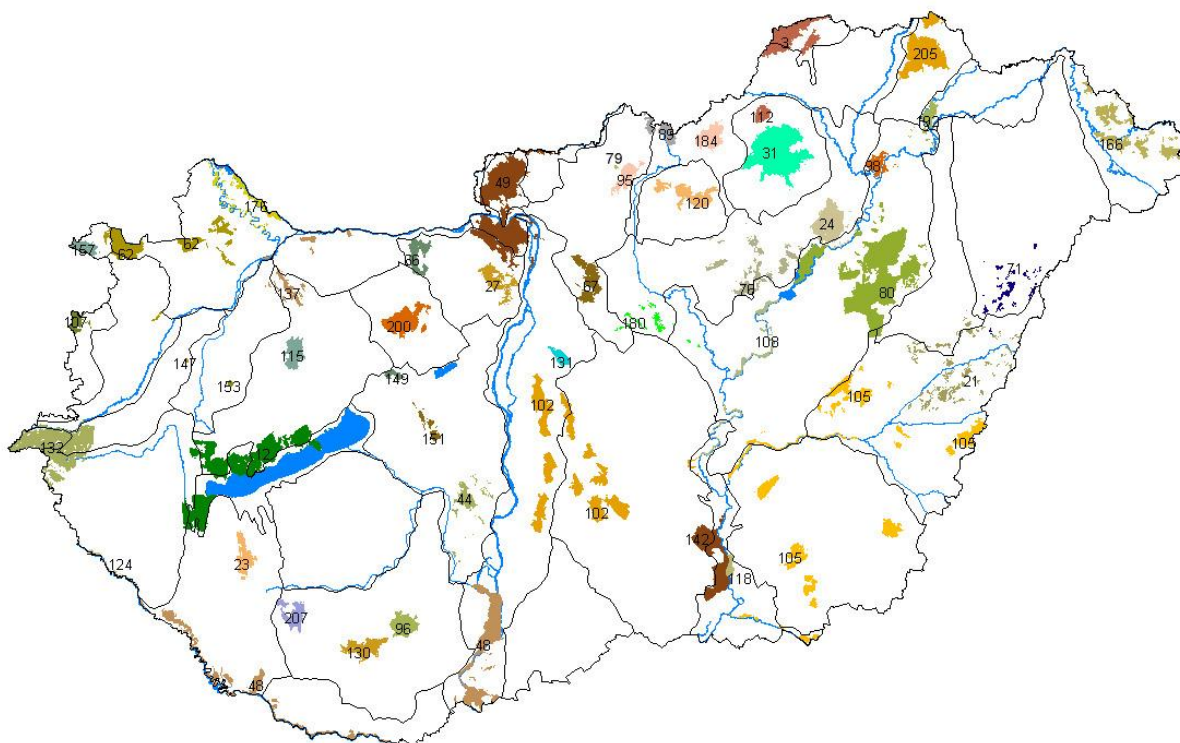
Kerecsendi-erdő Természetvédelmi Terület (97)

Siroki Nyírjes-tó Természetvédelmi Terület (152)

A tételekben szereplő tájak védett területeinek, jellemző élőhelyeinek és védett fajainak körülhatárolását egy térképpel (2. ábra) segítjük. Valamennyi tétel ismertetése során az alábbiakra kell kitérni:

- a. a tételben szereplő vidék(ek) nagytáji besorolása és középtáji(k) természetföldrajzi jellemzése (kialakulása, földtana, domborzata és vizei, éghajlata, talajai); a vidék(ek) tájpotenciálja és tájhasználata;
- b. a táj jellegzetes és egyedi élőhelyei, életközösségei, növényei és állatai;
- c. természetvédelem a tájban (védett területek, növények, állatok, geológiai, hidrológiai, tájképi és kultúrtörténeti értékek);
- d. tájvédelem, egyedi táji értékek (néhány példával);
- e. a védett értékeket veszélyeztető legfontosabb tényezők és a szükséges természetvédelmi kezelések;
- f. a jogi-igazgatási kérdés összefüggései az ismertetett terület (régió) természeti adottságaival, védelmével.

2. ábra. A nemzeti parki törzsterületeket és a tájvédelmi körzeteket tartalmazó térkép (a szövegben, a terület neve után is szereplő számok a térképen a terület földrajzi elhelyezkedését jelölik)

3. ábra. A tanult természetvédelmi területeket tartalmazó térkép (a szövegben, a terület neve után is szereplő számok a térképen a terület földrajzi elhelyezkedését jelölik)

